

ABSTRAKT

Cieľom atestačnej práce bolo vyhodnotiť úroveň dodržiavania welfare zvierat pri preprave na bitúnok v rokoch 2008 - 2011 na základe platných legislatívnych noriem. Pozorovania a hodnotenia uplatňovania zásad welfare sa vykonávali u jatočných ošípaných, nakoľko je na bitúnku Chameleon, s. r. o. Tešedíkovo, zabíjaný iba tento druh zvierat. Hlavným zameraním práce je kontrola dodržiavania ustanovení právnych predpisov týkajúcich sa pohody zvierat na všetkých stupňoch manipulácie s prepravovanými zvieratami, zvlášť s dôrazom kladeným na vyhodnotenie počas vykládky. V práci sú použité vlastné záznamy, pozorovania, postrehy a hodnotenia zásielok ošípaných z krajín EÚ a z chovov ošípaných zo Slovenskej republiky. Snahou bolo vyhodnotiť a porovnať úroveň pohody zvierat a ich zdravotného stavu na bitúnku medzi krátkymi a dlhými prepravnými vzdialenosťami do osem a nad osem hodín prepravy. Dôraz bol kladený aj na vybavenie prepravného prostriedku, najmä na vyhradený priestor pre zvieratá prepravované na ložnej ploche auta v súvislosti s hustotou nakládky. Analýza údajov potvrdila, že zabezpečením dobrých životných podmienok pri uplatňovaní Nariadenia Rady (ES) č. 1/2005 o ochrane zvierat počas prepravy sa prejavil jeho vplyv aj na welfare ošípaných po prijatí na bitúnok. Porovnávaním zistených údajov za roky 2008 až 2011 sa úroveň prepravy zlepšila. V prvom rade to bolo kvalitnejšie vybavenie prepravných prostriedkov. Vyhodnotením uhynutých zvierat počas prepravy nastalo u zásielok z dlhých vzdialeností mierne zlepšenie, pretože iba v malej miere prevyšovali percentuálne vyhodnotenia úhynov na krátke vzdialenosti. Počet zvierat nespôsobilých prepravy na dlhé vzdialenosti sa podstatne znížil, čo svedčí o dobrom výbere zvierat na prepravu a vyhovujúcom zaobchádzaní s nimi. Ale vplyv dĺžky prepravy, prípadné nedostatky vo vetraní, zmena prostredia s obmedzeným pohybom, sa aj pri dodržiavaní hustoty osadenia neraz prejavili vo vyčerpanosti ošípaných. Bolo badateľné, že sa prístup k zvieratám po mnohých nevyhnutných zmenách, aj zavedením povinných školení vodičov a sprievodcov zvierat, zmenil aj na Slovensku. Výsledkom bol odbornejší a kvalifikovanejší prístup k zvieratám s ohľadom na legislatívu EÚ. Z uvedeného vyplýva, že po zabezpečení kvalitného technického vybavenia, hlavnú úlohu pri výbere zvierat na prepravu, starostlivosť počas prepravy, či vykládke zvierat zohráva ľudský faktor. Z práce je zrejmé, že pri zaručení pohody zvierat na všetkých stupňoch manipulácie s nimi a pri garancii základných životných potrieb, je možné očakávať vždy lepšie výsledky.

Kľúčové slová: welfare - ošípaná - preprava - vzdialenosť - vykládka

ABSTRACT

The aim of this postgraduate work is to evaluate the level of keeping animal welfare on the basis of valid legislative standards. The research was carried out on animals transported to slaughterhouse. Observations and evaluations concerned slaughter pigs in the slaughterhouse Chameleon Ltd. Tešedíkovo. The main task of this work is to inspect how legal acts were followed with emphasis on animal welfare during their transportation and manipulation. To fulfill it, own records, observations and evaluation of pig consignments from the European Union countries and Slovakia were used. Animals health and welfare were compared two scenarios. The first scenario was cases of animals were animals transported for short distances to 8 hours and the second one was for long distances, more than 8 hours. The means of transport and its space for transported animals on cargo surface were important, too. Analysis of data confirmed that when The Regulation of the Council number 1/2005 on animal protection during their transport were kept, welfare of slaughter pigs was good, too. It was found out that the level of transport has improved from 2008 to 2011. The reason was in better equipment of means of transport. As for consignment for long distances, a slight improvement was recorded, too. Also, number of animals which were unable to survive transport for long distance has decreased significantly. This is the proof that a selection of animals was on good level and handling with them was satisfactory, too. The factors such as length of transport, shortage of ventilation, limited motion caused exhaustion of pigs despite keeping density of placing. It was clear that attitude to animals have changed in Slovakia too which was also the result of obligatory training of drivers. In conclusion of the work may be said say that the human factor and quality technical equipment are the most important in the whole process. If we secure welfare of animals at all stages of manipulation, the results will always be better.

Key words: welfare - pig - transport - distance - unloading

ANOTAČNÝ ZÁZNAM

a) MVDr. Dušan Tančibok

b) Vyhodnotenie pohody zvierat po preprave na bitúnok.

c) Šaľa, Regionálna veterinárna a potravinová správa, rok 2012. Práca obsahuje 79 strán, 22 literárnych zdrojov, 27 tabuliek, 19 grafov, 5 príloh, 51 obrázkov v prílohe.

d) Pozorovania, zisťovania, výkon kontrolnej činnosti, rozhodovanie o prijatých zásielkach a vyhodnocovanie získaných údajov sa vykonávalo na bitúnku Chameleon, s. r. o., Tešedíkovo, patriaceho do územnej pôsobnosti Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy Šaľa. Vyhodnotené bolo obdobie rokov 2008 až 2011.

Údaje použité v práci boli získané zo záznamov a dokladov z bitúnku a vlastným pozorovaním a kontrolovaním pohody zvierat počas príjmu na bitúnok. Dôraz bol kladený na spôsob prepravy, t. j. na dopravný prostriedok, ktorý ošípané priviezol, dĺžku prepravy a tiež hustotu nakládky. Na bitúnok boli prijímané zvieratá z chovov zo vzdialeností 50 km po chovy vzdialené až 1500 km. Vyjadrené v hodinách, je to vzdialenosť približne od necelej hodiny do 23 hodín prepravy. Vyhodnotený je počet uhynutých a nespôsobilých zvierat, stresové faktory ovplyvňujúce pohodu zvierat, čo sa prejavovalo pri samotnej vykládke ošípaných a spôsobe aj ochote vystupovania z prepravného prostriedku. Bolo zistené, že v teplých letných mesiacoch bol vplyv teploty na prepravu v dopoludňajších hodinách a popoludní pre zvieratá príliš zaťažujúci a často stresujúci. Zo vzdialenejších miest boli zase zvieratá počas vystupovania z áut náchylnejšie na poranenia končatín.

Zvláštny dôraz sa kládol na nespôsobilé ošípané, ktoré boli prisúvané na bitúnok z chovov v Slovenskej republike v rokoch 2008 a 2009, t. j. v dobe, keď sa ešte PPP na Slovensku oboznamovali s Nariadením Rady (ES) č. 1/2005 o ochrane zvierat počas prepravy a zavádzali ho do praxe. Bolo nutné zabezpečiť nové vyhovujúce prepravné prostriedky, čo znamenalo nemalú finančnú investíciu do kúpy a modernizácie vozidiel na prepravu zvierat.

Treba podotknúť, že prvé zásielky zvierat dovezené na Slovensko z krajín EÚ, ktoré už mali s welfare prepravujúcich zvierat dlhodobjšie skúsenosti, boli charakteristické dobre zaškolenými sprievodcami zvierat a konštrukčne vyhovujúco riešenými dopravnými prostriedkami spĺňajúcimi Nariadenie Rady (ES) č. 1/2005 o ochrane zvierat počas prepravy.

Da sa poukázať na to, že sa uvedené nariadenie ani v súčasnej dobe neuplatňuje na 100 %, ale vnieslo do prepravy zvierat väčšiu zodpovednosť osôb spôsobilých za prevádzajúci živý náklad, prinútilo ich vyberať na cestu naozaj iba zdravé zvieratá, ktoré sú schopné bez ujmy na zdraví prekonať aj dlhú cestu. A vnieslo poriadok aj do prepravnej dokumentácie, ktorá priamo ovplyvnila pohodu zvierat tým, že zabezpečila lepšie prepravné podmienky v bezpečnosti a kvalite prepravy,

donútila prepravcov zamestnávať iba spôsobilé osoby na prácu so zvieratami, pretože nízka úroveň pohody zvierat je často spôsobená nedostatočným vzdelaním osoby zaobchádzajúcej so zvieratami a podmienky pohody zvierat počas prepravy denne závisia hlavne od schopností, odbornosti a správania sa osoby prepravujúcej zvieratá.